

Mano teta Liucina skambina mano mamai telefonu ir sako, kad Undynei, tai yra man, ant visko nusispjauti.

Mane namie taip vadina. Dėl nežinomų priežasčių visi tempia tą „i“ trumpąją į „y“ ilgąją.

Kiti mano vardą ištaria kitaip, todėl man nesunku atskirti savus nuo svetimų.

Taigi teta Liucina skambina mano mamai ir pareiškia:

– Undynei ant visko nusispjauti.

– Ne ant visko, – sako mano mama.

Nežinau, kodėl ji taip sako.

Ar todėl, kad ji mane geriau pažįsta?

Ar todėl, kad mamos turi ginti savo vaikus, kad ir kas atsitiktų.

– Ant visko! – piktinasi teta Liucina. – Ji visai nesirūpina šeima. Tegu meta tas visas savo nesąmo...

Po to jos du mėnesius nesikalba.

Nors tai nėra labai protinga: joms abiem daugiau kaip septyniasdešimt metų ir kiekvienas pokalbis gali būti paskutinis.

Kai teta Liucina sako, kad aš visai nesirūpinu šeima, ji turi galvoje, kad aš neieškau protėvių.

Mūsų šeimoje nereikia daug žodžių, kad suprastum, kas ką nori pasakyti.

– Juk jai labiausiai rei... – bando rasti motyvą teta Liucina.

Po žodžių, kad kaip tik man labiausiai viso to ir reikia, mama ir teta dar du mėnesius nesikalba.

Kai mano mama ant manęs labai supyksta, ji sako, kad aš „gryna“ Liucina.

Gryna!

Visais klausimais.

Ir kiekviena diena – tai tik naujas įrodymas.

Kad taip ir yra.

O aš ginuosi, kad ne, ne visais, man, skirtingai nei tetai Liucinai, patinka švaistyti pinigus.

Aš visada jaučiau: mūsų šeimos kraujyje ir santykiuose yra kažkokio keisto nuodo, ir ne tai, kad kažkas nuodijo mus, bet greičiau jau mes.

Ir tas nuodas į kraują pateko seniai. Taip seniai, kad net tapo genetikos dalimi.

Mane visada stebino du dalykai.

Pirmas: mūsų šeimoje niekas nesijaudindavo „ką žmonės pasakys?“.

Ir ne todėl, kad visi šeimos nariai būtų pasiruošę peržengti kokias nors ribas, o todėl, kad greičiausiai požiūrio į pasaulį atskaitos taškas buvo kitas.

Antras, liūdnėsnis, dalykas: kiekvienas šeimoje turėjo atskirą savo gyvenimo idėją, brėžė atskirą liniją, visiškai nenorėdamas suprasti kitų šeimos narių jausmų.

Kai atsuku laiką atgal, atrodo, kad visas mano gyvenimas vedė į susitikimą su protėviais, ir daug gyvenimo detalių dabar atrodo kaip to kelio ženklai.

Nežinau, kada tiksliai viskas prasidėjo: ar tada, kai močiutė atvertusi seną nuotraukų albumą man parodė savo mamą.

Man tada buvo penkeri.

Ar tada, kai susapnavau, kad esu senas vyras. Kokių keturiasdešimties metų amžiaus. Guliu mūšio lauke su šarvais ir šarviniais marškiniais ant kairiojo šono.

Guliu, mirštu ir verkiu.

Tada man buvo šešeri.

Mūsų šeima atvyko į Lietuvą iš Kurliandijos. Iš Mitau. 1919 metais.

Mitau iki tol buvo Kurliandijos sostinė, miestas, dominęs net tokius žymius Europos aferistus kaip Kazanova ir grafas Kaliostro.

O jie Mitau turėjo ką veikti.

Dabar Kurliandijos žemė vadinama žodžiu, primenančiu lenkišką keiksmąžodį, o Mitau tapo Jelgava. Dėl tos priežasties protėvių ieškojimas mūsų šeimai nėra toks paprastas dalykas.

Ir kai teta Liucina mano mamai sako:

– Undynei ant visko nusispjauti.

Aš savo mamai sakau:

– Jūs norite, kad aš kastuvu perkasčiau visą Kurliandiją?

– Gryna Liucina, – sako mano mama.

Tiesą sakant, šeimos atvykimas į Lietuvą nebuvo iškilmingas, nors atvyko jie su vagonu, pilnu baldų.

Tas „atvykimas“ mūsų šeimoje prisimenamas kaip didžiausia šeimos tragedija.

Per paskutinius šimtą metų.

Todėl kai kurie mūsų šeimos nariai, įskaitant ir mano mama, yra kategoriškai prieš, kad ta tema kada nors būtų kalbama.

– Nereikia ten nieko rausti! – sako mano mama.

Kai aš apie tai užsimenu kokiame interviu, o ji tą interviu perskaito, iš karto skambina tai pačiai tetai Liucinai ir dar tetai Irenai, kad mane apskųstų.

Bet teta Irena čia nemato nieko blogo, o tik naują atrakciją.

O teta Liucina kiekviename įvykyje randa savų interesų.

Teta Liucina yra vyriausia sesuo ir jaučia turinti teisę skambinti mano mamai ir sakyti, ką kiekvienas turi daryti ir kaip kiekvienas turi gyventi.

Ir kur visi turi žiūrėti, ir ką matyti.

Ir su kuo draugauti.

Taigi šeimos atvykimas į Lietuvą nebuvo paprastas atvykimas. O didžiausia šeimos tragedija.

Ir net ne todėl, kad į Lietuvą.

O todėl, kad jie turėjo palikti Mitau, nes tuo metu Mitau gatvėse vyko pilietinis karas tarp Ulmanio, vokiečių ir rusų socialistų. Ir niekas nenorėjo būti atsitiktinai nušautas.

Ypač mano prosenelis, žavus avantiūristas iš Lietuvos, mokantis gražiai pakalbėti, – bent jau toks jis atrodo šeimos prisiminimuose, – vedęs mano prosenelę Klementiną Savicką-Savič apgaulės būdu.

Apgaulės, dėl kurios visa mūsų šeima vis dar negali atleisti, nekreipdama dėmesio į tai, kad jei jis būtų jos neapgavęs, nebūtų ir mūsų.

Ta apgavystė buvo dvaro dydžio.

Būsimas prosenelis būsimai prosenelei pasakė, kad turi dvarą, ką ten dvarą, rūmus! Bet Lietuvoje.

Padėjo smuiką, nusilenkė ir pasakė.

Žinoma, jokio dvaro jis neturėjo, tik taip atrodė.

Tarsi turėtų.

Ir vedė kilmingą lenkė-vokietę dar iki revoliucijos, o po revoliucijos nebežinojo ką daryti. Kurliandija iki tol priklausė Rusijos imperijai, todėl po revoliucijos jos miestų gatves užtvindė nosis krapštantys komisarai su revolveriais ir odiniais lietpalčiais, kad kraujas lengviau nusiplautų.

O kodėl prosenelė Klementina mano proseneliu patikėjo?

Gal todėl, kad buvo švelni ir patikli? O gal todėl, kad iki tol nesutiko jokio avantiūristo iš Lietuvos?

O gal todėl, kad buvo našlė, jau turėjo keturis kiek paaugusius vaikus ir labai norėjo kažkuo tikėti?

Nuotraukoje, iki sutinkant mano prosenelį, ji atrodo tokia graži, tokia švytinti ir išdidi, ir net tie keturi šalia stovintys išpuošti vaikai, atrodo, nė kiek jos nevargina.

Antroje nuotraukoje mano prosenelė Klementina šiek tiek vyresnė, jau antrą kartą ištekėjusi.

Už mano prosenelio. Ji sėdi apsivilkusi dryžuotu švarku, su „strauso“ plunksna ant skrybėlės, o prieš ją ant staliuko

sėdi baltai aprengtas kokių trejų metų amžiaus sūnus nauju-
tėlaičiais batukais tamsiomis nosimis.

Yra ir dar viena nuotrauka.

Paskutinė.

Ji sėdi ant kažkokios kvadratinės taburetės, ne prabangioje
fotoateljė, o lauke, ir iš jos veido galima suprasti, kad jos gy-
venime įvyko kažkas baisaus.

Pirmos dvi nuotraukos fotografuotos Mitau, o trečioji –
jau Lietuvoje.

Jie atvažiavo į Lietuvą su vagonu baldų.

Ir septyniais vaikais. Keturi iš pirmosios santuokos ir
trys – iš antrosios.

Ties Kėdainiais stovėjo tuščias dvaras, apie kurį mano
prosenelis buvo gerai informuotas... ir jie į jį įsikėlė. Kaip
į jo.

Po savaitės juos iš ten išgrūdo...

Mano prosenelė jau sirgo džiova...

Kai kas nors iš pirmųjų keturių vaikų ar jų šeimos narių
atvažiuodavo iš Amerikos į Lietuvą, jie visada sakydavo, kad
prosenelė Klementina Savicka-Savič buvo iš baronų.

Jos mamos pavardė buvo Burg ar Borg. Kaip tiksliai ji
skambėjo, niekas negalėjo pasakyti.

– Jei visai neieškosi, tai taip ir numirti galima, – sako teta
Liucina.

Nebaronesomis.

Pavardė Burg arba Borg vokiškai reiškia – pilį, tvirtovę, miestą.

Gal todėl man taip patinka viduramžių miestai-tvirtovės, ir į tylų pasivaikščiojimą palei gynybinių įtvirtinimų sieną aš iškeisčiau bet ką.

Bet ką: ir audringą diskusiją, ir „reikalingą“ susitikimą.

Net aistrą.

O meilę?

Praėjo keturi mėnesiai mirtinos tylos po paskutinio „Undynei į viską nuspjauti“, ir teta Liucina vėl paskambino mano mamai.

Norėjo taikytis, bet paaiškėjo, kad nuo praeito karto nenurimo.

Nė kiek.

Ir po trečio šeimos santykius drebinančio skandalo, norėdama nutraukti tą užsitęsusi „karą“, aš galiausiai nusprendžiau susirasti Baltijos baronų sąrašus.

Burgų ir Borgų ten nebuvo.

Ir gerai. Ir nereikia. Ir ramu.

Visiems.

Bet tuo viskas nesibaigė.

Taip jau atsitiko, kad kažkada, labai seniai aš studijavau meno istoriją.

Ir net dabar kartais pasižiūriu kokių paveikslų. Kinų, japonų ar olandų.

Tai buvo visiškas atsitiktinumas, o gal netikėtas sutapimas.

Staiga pastebėjau, kad vieno olandų dailininko pavardė kartais rašoma *Terburgas*, o kartais – *ter Borchas*.